

ralne vzgoje, ne da bi to odprto priznali. Pri tem se zastavi vprašanje, zakaj mnogi pisci, ki se ukvarjajo s problemi vzgoje, raje govorijo o »etiki« namesto o morali in o »etični vzgoji« namesto o moralni vzgoji. Jasno je, da v pedagoški praksi, še posebej v osnovni šoli, poučevanje etike kot filozofske discipline najbrž ne bi imelo niti posebnega učinka niti funkcije, saj njenih problemov brez podlage v razumevanju zelo kompleksnih problematik filozofije ne bi mogli zares učinkovito poučevati. Če ob tem pomislimo, koliko je iz različnih opredelitev etike v zgodovini filozofije zrastle še modernih etik različnih področij znanosti in poklicev, da ne govorimo o ne prav enostavnem problemu presečišč med etičnimi nauki in verskimi doktrinami, nam je lahko jasno, da je poučevanje etike v splošnem kurikulumu nekaj nemogočega in konec koncev nepotrebnega.

Drugače pa je z moralno, ki je, na splošno rečeno, predmet etike kot teorije praktičnega interpersonalnega in družbenega delovanja ljudi. Zakaj se torej pretežno ne pogovarjamo o moralni vzgoji, ki je nasploh ena najbolj obravnavanih tem na področju edukacije in ki se je po kulturno primerljivih deželah udeležuje tudi širša javnost? Kot smo videli, se o tem pogovarjamo, ampak se pogovarjamo bodisi predvsem o vzgoji nasploh brez pridevnika bodisi o »etični vzgoji«.⁶ Morala je potemtakem potlačena. Končno torej lahko ugotovimo, da gre pri taki rabi pojma vzgoje za retorično pomagalo, ki govorce – še zlasti vnete zagovornike primata vzgoje – odreši pred ugovori, ki bi signalizirali nedorečenost in druge težave, ki se pojavijo takoj, ko stopimo na območje pojma morale.⁷ Če pustimo ob strani zahtevno vprašanje o morebitnih »globljih« vzrokih za izogibanje razpravljanju o poučevanju morale (moralni vzgoji), bi lahko ugotovili, da gre za izogibanje potencialno kontroverznemu razpravljanju, kajti pojma morale ni mogoče nikoli povsem natančno opredeliti; vprašanja v zvezi z moralno so nenehno predmet simbolnih družbenih spopadov, da niti ne govorimo o tem, da se je tu težko izogniti dejavniku

me gljuje termin morale, zelo opazno, kar po svoje odraža tudi učbenik *Etika in družba*; začetno poimenovanje eksperimentalnega priročnika za pouk državljanske vzgoje vztraja še kar naprej tudi v poznejših aprobiranih učbenikih, med učenci pa je pogovorno uveljavljen naziv za predmet kratko malo »etika«.

⁶ V izogib nesporazumu: seveda je pojem vzgoje, kolikor ga je mogoče definirati, lahko širši, kot je pojem moralne vzgoje; vendar pa bi pregled različnih besedil, ki govorijo o vzgoji, pokazal, da se avtorji konec koncev najbolj ukvarjajo s problemom vcepljanja morale v glave učencev.

⁷ Eden od primerov, na katerem bi bilo mogoče dokazati našo trditev, je bil članek v sobotni prilogi čaopisa *Delo*, v katerem avtor, povzemajoč pogovore z reprezentanti različnih pedagoških nazorov, na široko piše o vzgoji, pri tem pa pojem »moralne vzgoje« sploh ni omenjen. Da je večidel šlo prav za to, bi seveda lahko brez težav pokazali (Aleš Čakš, (Ne)vzgoja v šoli / Če država od šole še kaj hoče, naj dopolni zakonodajo, *Delo*, Sobotna priloga (13. januar 2007), 14–15).